

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2435 จนถึง พ.ศ. 2528 เพื่อเป็นเอกสารรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา เป็นแนวทางสำหรับครูอาจารย์ และผู้หน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาจะได้นำมาพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น และเลือกหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับประถมศึกษาในด้านต่าง ๆ ต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในสมัยต่าง ๆ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ จดหมายเหตุ เอกสารทางราชการ หลักสูตร พระราชบัญญัติต่าง ๆ ระเบียบข้อบังคับ ประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งใช้ประกอบการวิจัย ได้แก่ บทความ หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสารและวิทยานิพนธ์

แหล่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดดำรงราชานุภาพ หอสมุดหนังสืองานศพวัดบวรนิเวศวิหาร หอสมุดกระทรวงศึกษาธิการ และห้องสมุดสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรภาษาอังกฤษในด้านต่าง ๆ และรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและการสัมภาษณ์วิเคราะห์และเปรียบเทียบเพื่อประมวลหาพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษในแต่ละสมัย เสนอผลวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง แผนภูมิ และการบรรยาย

ผลของการวิจัย

การศึกษาถึงพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษครั้งนี้ ได้พยายามศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดหลักสูตรและศึกษาถึงองค์ประกอบพื้นฐานของหลักสูตรซึ่งได้แก่ ความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ตลอดจนได้ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษแต่ละฉบับ ซึ่งเป็นสาเหตุของพัฒนาการของหลักสูตรดังนี้

การศึกษาภาษาต่างประเทศของไทยมีมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการรับแนวความคิดทางการศึกษาและวิทยาการของชาติตะวันตก ต่อมาในปี พ.ศ. 2371 เป็นปีที่มีความสำคัญมากสำหรับการศึกษาภาษาอังกฤษของไทย ได้มีคณะมิชชันนารีอเมริกันเข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนาเป็นครั้งแรกในประเทศไทย และได้นำเอาความรู้ความคิดและวิทยาการแผนใหม่ของชาวตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ด้วย นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามการศึกษาภาษาอังกฤษของไทยในระยะแรกนี้ จนถึงตอนต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือถึงปี พ.ศ. 2434 ยังไม่ปรากฏว่ามีหลักสูตรสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาขึ้นใช้เป็นลายลักษณ์อักษรเลย และการศึกษาภาษาอังกฤษเป็นการศึกษาที่อยู่ในวงจำกัด คือ เป็นการศึกษาในราชสำนัก ซึ่งมีเชื้อพระวงศ์และบุตรหลานขุนนางชั้นผู้ใหญ่เท่านั้น แนวทางที่ให้การศึกษารูปแบบกำหนดขึ้นโดยผู้ให้การศึกษาว่า มีความมุ่งหมายอย่างไร เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนก็คล้ายตามความมุ่งหมายที่ยึดถืออยู่ ส่วนการประเมินผลครูผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินเองตามมาตรฐานที่นึกคิดหรือตั้งไว้ทั้งความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา อัตราเวลาเรียน กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล เป็นสิ่งที่อยู่ในใจของผู้ให้การศึกษาของแต่ละบุคคลไม่มีการวางไว้ ส่วนสามัญชนศึกษาที่ "สกุล" หรือ "โรงเรียน" ซึ่งจัดตั้งโดยคณะมิชชันนารีอเมริกัน โดยมีหลักสูตร มีตารางสอน ตลอดจนมีการสอบเลื่อนชั้นจนกระทั่งจบหลักสูตร นับเป็นการเริ่มต้นโรงเรียนตามแบบสมัยใหม่ ทำให้สามัญชนทั่วไปทั้งชายและหญิงได้มีโอกาสได้ศึกษาเท่าเทียมกัน และได้ขยายไปตามส่วนภูมิภาค รัฐบาลไม่ได้มีส่วนในการจัดการศึกษา ครั้นถึงปี พ.ศ. 2415 แม้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นแล้วก็ตาม ก็ยังไม่มีหลักสูตรใช้ สิ่งที่ใช้แทนหลักสูตรตลอดมาคือแบบเรียน ต่อมาเมื่อพระราชนัดดาสอบวิชา พ.ศ. 2433 ขึ้น ซึ่งได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาภาษาอังกฤษต่อมา นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรของวงการการศึกษาไทย และได้แก้ไขจนกลายเป็นหลักสูตรฉบับหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2438

ได้บรรจุวิชาภาษาอังกฤษเข้าเป็นวิชาเลือกวิชาหนึ่งในหลักสูตรซึ่งกำหนดให้เรียนในระดับมัธยมศึกษา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2452 หลักสูตรได้กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเรียกว่า ชั้นประถมศึกษา ในปี พ.ศ. 2456 ได้มีการเปลี่ยนแปลงคือชั้นประถมศึกษาพิเศษเปลี่ยนเป็นชั้นมัธยมตอนต้น ซึ่งเทียบเท่ากับประถมศึกษาเดิม วิชาภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญมากขึ้น แต่ไม่บังคับตายตัว โดยกำหนดเวลาเรียนรวมไว้กับวิชาภาษาไทย ซึ่งจะมีเวลาเรียนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความชำนาญของครู

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองได้มีหลักสูตรเทียบ อนุญาตให้สอนภาษาจีนและภาษาอังกฤษได้ ในโรงเรียนราษฎร์ส่วนมากได้เริ่มสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จึงทำให้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาบังคับในระดับมัธยมตอนต้น ไม่ใช่เป็นการเริ่มต้นใหม่อย่างแท้จริง เช่นที่เคยเป็นอยู่เดิม หลักสูตรภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองนี้มีรายการสอนภาษาอังกฤษกำหนดไว้ชัดเจน โดยไม่ได้อิงหลักสูตรเก่า ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โดยกำหนดให้สอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาสามัญบังคับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป การที่วิชาภาษาอังกฤษขยายลงมาในระดับต้น ๆ เร็วมากจึงก่อให้เกิดปัญหาความขาดแคลนครูที่มีคุณภาพเหมาะสม โรงเรียนขาดความพร้อม ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงไม่ประสบความสำเร็จดังที่มุ่งไว้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรอีกในปี พ.ศ. 2521 วิชาภาษาอังกฤษจึงไม่ได้กำหนดให้เรียนในระดับประถมศึกษา แต่เนื่องจากค่านิยมของวิชาภาษาอังกฤษนี้มีมานานแล้ว จึงเกิดปฏิกิริยาต่อต้านจากหลายฝ่าย จนในที่สุดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้เปลี่ยนนโยบายให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกวิชาหนึ่งในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ตลอดจนกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนที่มีความพร้อมเท่านั้นที่เลือกเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก ทั้งนี้เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านมา แต่ในทางปฏิบัติแล้วโรงเรียนส่วนมากเลือกเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกทั้ง ๆ ที่โรงเรียนไม่พร้อม จึงเกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของครู ซึ่งเป็นปัญหาซ้ำเดิมอีก

สำหรับองค์ประกอบของหลักสูตรที่ได้ศึกษามาแต่ละด้านตามหลักการพัฒนาหลักสูตรสรุปได้ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมาย

ความมุ่งหมายของการสอนวิชาภาษาอังกฤษเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ของบ้านเมือง และสภาพแวดล้อมของสังคม ตลอดจนปรัชญาการปกครองประเทศ ในสมัยแรกๆ ที่เริ่มมีการสอนภาษาอังกฤษ คือ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความมุ่งหมายของการสอนภาษาอังกฤษมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษและวัฒนธรรมตะวันตก เพื่อไม่ให้เสียเปรียบชาวต่างชาติในโอกาสที่จะต้องติดต่อกัน จะได้สื่อความหมายได้ใกล้เคียงที่สุด ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การสอนภาษาอังกฤษมุ่งให้ผู้เรียนสามารถอ่านเขียน และแปลภาษาอังกฤษ ใช้ประโยชน์ในราชการได้ ติดต่อกับชาวต่างชาติได้ ต่อมาความมุ่งหมายของการสอนภาษาอังกฤษมุ่งเน้นทักษะการฟัง และการพูดเป็นสำคัญ ปัจจุบันการสอนภาษาอังกฤษมุ่งเน้นทักษะทั้งสี่ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เน้นในด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในการดำรงชีวิตซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในสังคมปัจจุบัน

เนื้อหาวิชา

ในระยะเริ่มแรกของการสอนภาษาอังกฤษนั้น เนื้อหาเน้นด้านการอ่าน เขียน แปล และไวยากรณ์ โดยใช้เนื้อหาในหนังสือเรียนเป็นแนวทางในการสอน ต่อมาเพิ่มเนื้อหาการพูด แต่ง เรียงความ ย่อความ และแต่งจดหมาย สำหรับกวีนิพนธ์และวรรณคดีนั้นกำหนดให้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเทียบเท่ากับมัธยมศึกษาตอนปลายในปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2452 ได้มีการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ซึ่งเรียกว่าชั้นประถมศึกษา โดยให้มีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ ทั้งเขียนและพูด ซึ่งเน้นว่า "การพูด ถือเอาเป็นสำคัญข้อใหญ่" เนื้อหาที่กำหนดให้เรียนมี อ่าน เขียนกับแปล แต่งและพูด สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาซึ่งเรียนภาษาอังกฤษนั้นลดหย่อนเนื้อหาภาษาไทยลง และเพิ่มเนื้อหาภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น ต่อมาเมื่อชั้นประถมศึกษาตกกลายเป็นมัธยมศึกษาตอนต้นในปี พ.ศ. 2456 เนื้อหาภาษาอังกฤษได้กำหนดไว้สั้น ๆ ว่า "อ่าน เขียนและแปล แต่งและพูด ให้เหมาะสมแก่เวลาที่เรียนวิชานี้" ซึ่งได้กำหนดรวมไว้กับภาษาไทย ซึ่งไม่บังคับตายตัวขึ้นอยู่กับความสามารถและความชำนาญในการสอนของครูภาษาอังกฤษ ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองเนื้อหาภาษาอังกฤษที่กำหนดให้เรียนมี อ่าน และพูด การท่องจำ การประสมคำและเขียนตามคำบอก คัด แต่งและไวยากรณ์ และแปล โดยกำหนดให้สอนแปลรวมกันไปกับแต่ง ซึ่งกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้สูงกว่า ต่อมาในปี พ.ศ. 2493 มาตรฐานที่กำหนดไว้ลดลงกว่าเดิม โดยกำหนดให้สอนอ่านและสนทนา คัด เขียน แต่งแปลและไวยากรณ์ เมื่อมีการ

เปลี่ยนแปลงหลักสูตรในปี พ.ศ.2503 เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษที่เน้นการแปลตลอดมานั้น ได้เปลี่ยนไป โดยมุ่งพัฒนาทักษะทั้งสี่ คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งเนื้อหาที่กำหนดให้เรียนนั้นมี การฟังและการพูดการอ่านออกเสียง การเขียน และไวยากรณ์ สำหรับเนื้อหาภาษาอังกฤษในปัจจุบันนี้ได้เน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาส่งเสริมความสามารถในการแสดงออก การใช้ภาษาและความคิดสร้างสรรค์ เป็นเนื้อหาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน นักเรียนสามารถใช้ตามสถานการณ์จริง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสังคมปัจจุบันที่มีการติดต่อสัมพันธ์สื่อสารกับต่างประเทศอย่างกว้างขวาง โดยกำหนดเนื้อหาแยกตามทักษะพื้นฐานทั้งสี่ คือ การฟังและการพูด การอ่านและการเขียน ได้เพิ่มเนื้อหาการใช้พจนานุกรม ไม่เน้นหลักไวยากรณ์ แต่เน้นการใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

อัตราเวลาเรียน

อัตราเวลาเรียนภาษาอังกฤษในระยะแรกไม่ได้กำหนดแน่นอนลงไป แต่แบ่งเป็น 2 ภาค คือภาคเช้าและภาคบ่าย จนกระทั่งปี พ.ศ.2454 จึงมีอัตราเวลาเรียนกำหนดไว้ในหลักสูตรระดับประถมศึกษาชายเรียนสัปดาห์ละ 8 ชั่วโมง หญิงเรียน 7 ชั่วโมง ชั้นมัธยมศึกษาชายหญิงเรียนสัปดาห์ละ 9 ชั่วโมง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรปี พ.ศ.2456 ได้รวมวิชาภาษาไทยโดยกำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 10.45 ชั่วโมง ใช้เวลาเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้นขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ต่อมาเพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 12.15 ชั่วโมง ในปี พ.ศ.2464 เมื่อมีหลักสูตรเทียบกำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษาสัปดาห์ละ 5.30 ชั่วโมง และเพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมงในปี พ.ศ.2491 ส่วนระดับมัธยมเรียนสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ได้เพิ่มเป็น 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในปี พ.ศ.2493 เมื่อวิชาภาษาอังกฤษกลายเป็นวิชาบังคับในระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 3 หรือ 5 ชั่วโมง ซึ่งถ้าเรียนภาษาอังกฤษ 3 ชั่วโมง ต้องเรียนหัตถศึกษา 7 ชั่วโมง ถ้าเรียนภาษาอังกฤษ 5 ชั่วโมง ต้องเรียนหัตถศึกษา 5 ชั่วโมง และเมื่อวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ได้กำหนดให้เลือกเรียนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นคาบ เรียน 3 คาบใน 1 ชั่วโมง คิดเป็นเวลาเรียนทั้งหมดปีละ 200 ชั่วโมง

กระบวนการเรียนการสอน

เมื่อเริ่มมีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระยะแรกนักเรียนได้เรียนโดยตรงกับเจ้าของภาษา การเรียนการสอนยังไม่มีแบบแผนใช้เป็นวิธีสอนที่แน่นอนขึ้นกับความสามารถของครู ซึ่งสอนเนื้อหาโดยใช้ตำราเรียนเป็นหลัก การสอนจะเน้นการอ่านให้ถูกต้องมากกว่าจะเน้นการพูด การสอนจะแยกเป็นตอน ส่วนไวยากรณ์สอนทีหลัง

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง เริ่มมีประมวลการสอน มีคู่มือในการสอน ทำให้ครูมีหลักเกณฑ์ในการยึด แต่การสอนยังคงแบ่งเป็นชั่วโมงต่าง ๆ เช่น ชั่วโมงการอ่าน ชั่วโมงการแปล เป็นต้น ต่อมาเริ่มไม่แยกสอนทักษะต่าง ๆ คือ สอนรวมกันไปในแต่ละชั่วโมง ในหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2503 เริ่มการสอนแบบ Aural-Oral Approach มีการเสนอแนะขั้นตอนการสอนทักษะต่าง ๆ และไม่เน้นการสอนแบบแปลเช่นแต่ก่อน และยังคงเน้นการสอบอยู่

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พ.ศ.2521 เป็นกระบวนการเรียนการสอนเพื่อใช้ภาษาในการสื่อสาร เปลี่ยนวิธีการเรียนจากการนั่งฟังเฉย ๆ และทำแบบฝึกหัดเป็นการฝึกใช้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นสื่อ เน้นการฝึกเป็นกลุ่ม นักเรียนจะได้เล่นเกมโดยได้ใช้ภาษาอังกฤษไปด้วย เป็นการฝึกภาษา ครูมีหน้าที่แนะนำ ชี้แนะ และสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนเป็นผู้ฝึกใช้ภาษา

สื่อการเรียนการสอน

ในระยะแรกครูจะใช้แบบเรียนเป็นหลักมีสัพพะจะนะ พาสาไท้ประกอบการเรียน ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอน เริ่มมีเอกสารสำหรับครู คือ โครงการสอน หนังสือคู่มือครู อนุสารประกอบหลักสูตร สำหรับของนักเรียนมีแบบเรียน หนังสืออาชยาน หนังสืออ่านประกอบและแบบฝึกหัดเสริมทักษะ สำหรับสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พ.ศ.2521 ได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือประเภทเอกสาร ซึ่งมีหนังสือเรียน คู่มือครู และแบบฝึกหัด อีกประเภทหนึ่งเป็นอุปกรณ์ มีทั้งอุปกรณ์ที่คงทนถาวรและอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกฝนทักษะ เฉพาะบท

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลวิชาภาษาอังกฤษในระยะแรกไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าประเมินอย่างไร จนกระทั่งมีพระราชบัญญัติการสอบวิชา พ.ศ. 2433 เป็นการประเมินความรู้เกี่ยวกับภาษา เช่น การสอบไวยากรณ์ ไม่ได้เน้นการนำไปใช้ จึงพูดไม่ได้เพราะเป็นการอ่านและการเขียนเท่านั้น ต่อมาภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองได้เริ่มมีเอกสารเกี่ยวกับการวัดผล มีการเปลี่ยนแนวทางในการวัดผล ทำให้สามารถประเมินได้กว้างขวาง และมีแบบทดสอบหลาย ๆ ชนิด ซึ่งยึดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร ซึ่งในปัจจุบันได้แบ่งการวัดและประเมินผลออกเป็น 2 ประเภท คือ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียน

อภิปรายและเสนอแนะ

1. การเปลี่ยนแปลงนโยบายการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา จากที่เคยเป็นวิชาบังคับมาเป็นวิชาที่ไม่มีการสอนในระดับนั้น เป็นผลจากการพิจารณาและวิเคราะห์ของคณะกรรมการการวางพื้นฐานปฏิรูปการศึกษา และเป็นผลจากการสัมมนาที่ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาได้มองย้อนหลังไปในอดีต และมองเห็นจุดบกพร่องที่ต้องการแก้ไข การที่คณะกรรมการดังกล่าวข้างต้นได้จัดวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาไว้ในประเภท "รู้ไว้ใช้ว่า" และไม่เสนอให้เรียนในระดับนี้ ก็เพราะวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาหนึ่งในหมู่รายวิชาจำนวนมากในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นระดับของการศึกษามัคบังคับที่ต้องการให้เยาวชนทุกคนได้ร่ำเรียน เพื่อว่าอย่างน้อยจะได้นำไปปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนให้มีคุณภาพ แต่วิชาภาษาอังกฤษซึ่งมีเวลาเรียนเพียง 3 ปีในระดับประถมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนส่วนใหญ่จะไม่มีโอกาสนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้เท่าวิชาอื่น และส่วนใหญ่จะไม่ได้เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญคือสาเหตุที่ทำให้การสอนภาษาอังกฤษไม่บรรลุจุดประสงค์เท่าที่ควร คือคุณภาพของครู และความพร้อมของโรงเรียนก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข จึงเป็นการสูญเสียเปล่าของประเทศชาติ หากจะยังคงกำหนดให้สอนวิชานี้ในหลักสูตรประถมศึกษาต่อไป

แต่เดิมวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับในชั้นมัธยมตอนต้น แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ ซึ่งกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาสามัญบังคับให้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไป ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ฐานะของวิชาภาษาอังกฤษจากวิชาบังคับมาเป็นวิชาเลือก ซึ่งถ้าจะพิจารณาย้อนหลังไปแล้ว จะเห็นว่า นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนกลับไปเหมือนกับเมื่อแรกสอน

ภาษาอังกฤษในปี พ.ศ. 2438 แต่การที่หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกนั้น เหตุผลและความต้องการที่สำคัญก็คือ เพื่อลดความสูญเสียในการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีโอกาสเรียนวิชาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตต่อไปของตน เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่ไม่ได้ผล เนื่องจากไม่สามารถแก้ปัญหาคุณภาพของครูได้ สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ด้านจิตวิทยาการเรียนรู้อยู่ในระบบเก่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ ในแทบทุกระดับการศึกษา ผู้เรียนทุกคนไม่ว่าจะมีความถนัด ความสนใจ พื้นฐานเดิมแตกต่างกันอย่างไร ถูกบังคับให้เรียนไปพร้อมกันและประสบความสำเร็จได้ทัดเทียมกัน ซึ่งวางไว้โดยผู้กำหนดหลักสูตร การกระทำดังกล่าวเป็นการไร้ผล ดังอดีตที่ผ่านมาแล้ว ในระบบใหม่ภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกประตูเปิดกว้างและอิสระในแง่ที่ไม่บังคับ สุดแต่ความพร้อมและความสมัครใจของโรงเรียนที่จะเลือกเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก ซึ่งนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการต้องการให้นักเรียนที่ไม่เรียนต่อให้เลือกเรียนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ

แต่ในทางปฏิบัติภาษาอังกฤษมีค่านิยมสูงมาตลอด และมีบทบาทในหลักสูตรมาทุกยุคทุกสมัย ผู้ปกครองมีส่วนให้โรงเรียนต้องเลือกเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกทั้ง ๆ ที่โรงเรียนไม่มีคุณสมบัติตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้

2. ผลของการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรเดิมมีข้อดีและข้อจำกัด ดังนี้

หลักสูตรเดิมมีข้อดี คือ กระบวนการเรียนการสอนเน้นที่ความสามารถในการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา การเรียนใช้การท่องจำ ผูกผันในเรื่องกฎเกณฑ์ ไวยากรณ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนมีทักษะในการเขียนและอ่านในกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ต่าง ๆ หลักสูตรกำหนดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ไว้อย่างกว้าง ๆ ทำให้โรงเรียนและครูสามารถเลือกใช้หนังสือ และวิธีการสอนที่ตนถนัดได้

ข้อจำกัด คือ การสอนเน้นทางด้าน การอ่านและการเขียนมีการฝึกพูดน้อย นักเรียนไม่กล้าพูดเนื่องจากไม่มีกิจกรรมให้นักเรียนฝึกใช้ภาษา เนื้อเรื่องและไวยากรณ์ไม่สัมพันธ์กัน รูปประโยคบางประโยคคล้ายสมัย สื่อการเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เรียนรู้เฉพาะในตำราเท่านั้นไม่ได้ฝึกให้นำมาประยุกต์ใช้ได้ ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน การแบ่งกลุ่มมีน้อย เด็กเบื่อหน่ายไม่ชอบเรียน และไม่เห็นความสำคัญและความหมายของการเรียนภาษาอังกฤษ

หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีข้อดี คือ เน้นการใช้ภาษาในการสื่อสาร สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกพูดและฝึกการใช้ภาษา ทำให้นักเรียนมีความกล้าที่จะใช้ภาษา กล้าถามเมื่อไม่เข้าใจ มีการฝึกการออกเสียงให้ถูกต้อง และเป็นธรรมชาติ สนุกสนานและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ นักเรียนได้ฝึกเป็นกลุ่มและมีความรับผิดชอบ เนื้อหาในหนังสือเรียนเป็นเรื่องราวที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน และใช้ภาษาซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ ทำให้มีความรู้กว้างขวาง ในด้านการสอนครูสามารถดำเนินการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยอาศัยคู่มือครู ซึ่งบอกขั้นตอนการสอนไว้อย่างละเอียดและชัดเจน และในด้านการวัดผลมีหลายรูปแบบ เพื่อให้สามารถวัดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความสามารถในการใช้ภาษาของนักเรียนได้

ข้อจำกัด คือ นักเรียนมีทักษะในการอ่านและการเขียนน้อย มีความสับสนในเรื่องไวยากรณ์ ตลอดจนมีปัญหาในเรื่องการเขียนตัวอักษร

3. จากการศึกษาผลการวิจัยที่ได้มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เห็นว่ามีปัญหาในด้านต่าง ๆ หลายด้าน ซึ่งบางปัญหาสามารถแก้ไขได้ เช่น ในด้านตัวครู และด้านอุปกรณ์ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับนี้ ได้ให้ข้อมูลทางด้านวิชาการ ซึ่งเมื่อนำมาพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ของครู จากรายงานการวิจัยดังกล่าวแล้ว สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับตัวหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่ากรณีที่เด็กไม่ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นฝรั่ง และสภาพแวดล้อมของนักเรียนมีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนน้อยมาก ไม่ค่อยได้ยินได้อ่านภาษาอังกฤษบ่อยนัก เมื่อเป็นดังนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสถานการณ์ในห้องเรียนเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสฝึก ครูจะต้องหาเทคนิควิธีหลาย ๆ อย่าง เพื่อช่วยให้นักเรียนฝึกทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนอย่างสม่ำเสมอ ให้ใช้ภาษาให้ได้มากที่สุด และมีความสุขกับการฝึกภาษาด้วย กิจกรรมที่นำมาให้นักเรียนฝึก ได้แก่ การสอบถาม การสัมภาษณ์ การออกคำสั่งเพื่อให้เพื่อนปฏิบัติตาม การแสดงบทบาทสมมติ เกมชนิดต่าง ๆ ได้แก่ การทายปัญหา เกมที่เล่นกับบัตรคำและบัตรภาพ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาโดยไม่เบื่อหน่าย และเกิดความคล่องแคล่วคุ้นเคยกับการใช้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น

3.2 ในด้านเนื้อหาของหลักสูตร ปัญหาที่พบคือ เน้นให้นักเรียนพูดได้ แต่ไม่คำนึงถึงการอ่านและการเขียน การที่หลักสูตรเน้นการพูดนั้นเป็นเพราะได้จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนตามธรรมชาติการเรียนรู้ของภาษา คือให้ได้ฟังและพูดให้คล่องเสียก่อนแล้วจึงให้อ่านและเขียน ซึ่งการอ่านและการเขียนนั้นจะอยู่ในรูปของการทำกิจกรรม เช่น การให้นักเรียนได้ซักถาม การเขียนรายงาน การเขียนศัพท์ ตลอดจนให้เขียนประโยคสั้น ๆ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แต่ถ้าครูเห็นว่านักเรียนยังขาดทักษะในด้านนี้ ครูสามารถสร้างแบบฝึกหัดเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะกับนักเรียนได้ สำหรับในด้านการอ่านนั้น ครูควรส่งให้นักเรียนฝึกเพิ่มเติมจากที่ออกไว้ในกิจกรรม ซึ่งโดยปกติทั่วไปแล้วถ้าครูเห็นว่านักเรียนบกพร่องในจุดใด ก็ต้องเสริมให้นักเรียนอยู่แล้ว

3.3 เกี่ยวกับเนื้อหาและคำศัพท์ยากเกินไป ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของนักเรียน ทำให้นักเรียนเบื่อและมีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สำหรับปัญหานี้จุดประสงค์ของหลักสูตรตามที่ได้ระบุไว้ตั้งแต่แรกว่าสิ่งที่สำคัญก็คือทัศนคติในการเรียนของนักเรียนที่มีต่อภาษาอังกฤษ เพราะว่ากิจกรรมทุกอย่างได้จัดให้น่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของนักเรียนอยู่แล้ว ครูจะต้องสอนให้นักเรียนมีความสนุกสนาน สิ่งสำคัญคือตัวครูเอง จะต้องปรับทัศนคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วย เนื่องจากทัศนคติของครูจะสะท้อนไปยังนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อการเรียน สิ่งทีคณะกรรมการร่างหลักสูตรได้คำนึงถึงเรื่องทัศนคติของนักเรียน ดังจะเห็นได้จากหนังสือเรียนของนักเรียนจะมีจดหมายของคณะกรรมการถึงนักเรียน ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่าการเรียนจะเป็นไปในรูปไหน

3.4 ในด้านกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมในคู่มือครูเป็นแนวทางสำหรับให้ครูดำเนินการสอนโดยให้ปรับเข้ากับเวลา วัย และความสนใจของนักเรียน ครูสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม ครูส่วนใหญ่มักจะสอนไปตามคู่มือโดยไม่ได้พิจารณาเลือกให้เหมาะสม กิจกรรมบางกิจกรรมจึงซ้ำซ้อน และสอนไม่ทันเวลา กิจกรรมหลังการฝึกอ่านคือการแสดงบทบาทสมมติซึ่งต้องพูดประโยคยาว ๆ นั้น เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตัวของครูเอง ครูมีปัญหาในการสอนคือไม่กล้าพูดในการสอน จึงตัดกิจกรรมนี้ออก ถ้าครูมีปัญหาร้องการออกเสียงเช่นนี้ ครูสามารถฝึกตัวครูเองได้จากเทปที่ได้จัดทำขึ้นคู่กับคู่มือครูจนแน่ใจก่อนที่จะนำไปสอนนักเรียน นอกจากนั้นครูจะต้องมีความมั่นใจ ซึ่งความมั่นใจนี้จะเกิดขึ้นจากการที่ได้ฝึกตนเองให้พร้อม กิจกรรมบทบาทสมมุติ นั้น เป็นกิจกรรมที่จำเป็นมาก เพราะจะทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ ทั้งยังช่วยฝึกการใช้ภาษาอย่างมีความหมายด้วย

3.5 ในด้านสื่อการเรียนการสอนนั้น ถ้าโรงเรียนไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ตามที่ระบุไว้ในคู่มือครู ซึ่งประกอบด้วยบัตรคำ บัตรภาพ แถบประโยค และแถบบันทึกเสียงพร้อมทั้งเครื่องบันทึกเสียงเป็นต้นแล้ว ก็ไม่ควรเลือกสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้เป็นแนวทางในการพิจารณาเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา

3.6 ในด้านการวัดและประเมินผลนั้น ปัจจุบันได้มีการจัดเป็นกลุ่มโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือกันในด้านวิชาการอยู่แล้ว สามารถจะจัดทำแบบทดสอบขึ้นมาใช้เอง ให้เหมาะสมกับนักเรียนของตนทั้งในด้านเนื้อหาและวิธีการ ปัญหาเกี่ยวกับความไม่ตรงของข้อสอบ เนื่องจากผู้สอนไม่มีส่วนในการทำข้อสอบ เช่น ในการสอบวัดผลชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ซึ่งทำให้ให้นักเรียนตกกันมาก และได้รับการวิจารณ์มากก็อาจจะไม่เกิดขึ้น ถ้าครูต้องการให้มีข้อสอบมาตรฐาน ข้อสอบนั้นจะต้องเป็นข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งเมื่อข้อสอบออกมาแล้ว นักเรียนส่วนหนึ่งทำไม่ได้ ผลที่ตามมาคือ ครูจะต้องสอนตามข้อสอบ ซึ่งจะทำให้มีผลเสียเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ครูสร้างแบบทดสอบเพื่อใช้ในกลุ่มโรงเรียน เพื่อความยุติธรรมกับทั้งครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งจะได้รับการประเมินความสามารถตรงตามที่ได้เรียนมาสมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3.7 ปัญหาด้านตัวครูไม่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและขาดความแม่นยำในเนื้อหานั้น ครูควรศึกษาคู่มือครูโดยละเอียดก่อนที่จะทำการสอน โดยเฉพาะตอนที่เป็นการเตรียมตัวของครู ซึ่งให้ความรู้นอกเหนือจากเนื้อหาในบทเรียน นอกจากนี้ในคู่มือครูยังบอกถึงที่มาหรือวัฒนธรรมตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจนด้วย หากครูศึกษาก่อนที่จะสอนแล้วจะทำให้ครูมีความมั่นใจและสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.8 กิจกรรมการสอนที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูนั้น เป็นกิจกรรมกลาง ๆ ที่ครูอาจเลือกนำไปใช้ตามความเหมาะสมกับนักเรียนของตน แต่หากครูมีวิธีการสอนของตนเองที่ให้ผลดีกว่า ครูก็อาจใช้วิธีการนั้นได้โดยยึดจุดประสงค์ในบทเรียนเป็นหลัก

เกี่ยวกับความเป็นมาของการสอนภาษาอังกฤษเท่าที่กล่าวมาแล้ว มีวิธีการสอนหลายวิธี เช่นวิธีไวยากรณ์และแปล วิธีการสอนแบบตรง และวิธีฟัง-พูด มาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งวิธีการสอนแต่ละวิธีที่กล่าวมานี้ ก็มีข้อดีและข้อจำกัดของมันเอง แม้แต่วิธีการสอนแบบเอกศัพทภาพ วิธีการสอนเหล่านี้ครูอาจจะเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งมาใช้ได้ตามความเหมาะสม เนื้อหาบางอย่างอาจจะเหมาะกับวิธีหนึ่ง ในขณะที่เนื้อหาอีกอย่างควรจะใช้อีกวิธีหนึ่ง ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์

ของเนื้อหาในแต่ละตอน ครูควรจะใช้หลาย ๆ วิธีเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด ถ้าเห็นว่านักเรียนยังขาดทักษะในด้านใด ต้องซ่อมเสริมในส่วนไหน ครูควรสร้างแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบขึ้นมาเองเพื่อที่จะได้ใช้กับนักเรียนอย่างเหมาะสมที่ครูจะเกิดความมั่นใจได้ ต่อเมื่อได้ศึกษาเตรียมตัวพอสมควร ซึ่งหนังสือคู่มือครูจะช่วยให้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรได้มีการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรภาษาอังกฤษและพฤติกรรม การสอนภาษาอังกฤษของสถาบันผลิตครูในการนำไปปฏิบัติของครูภาษาอังกฤษในระดับต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่าหลักสูตรได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือไม่ มีปัญหาใดที่ยังคงมีอยู่ ตลอดจน การที่โรงเรียนได้เลือกเรียนภาษาอังกฤษโดยไม่ได้พิจารณาถึงความพร้อมตามเกณฑ์ในการ เลือก ซึ่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ ฉะนั้นจึงควรจะได้มีการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในโรงเรียนในภาคต่าง ๆ ด้วย ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรในการเลือกวิชา ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ ตลอดจนปัญหาในการเลือกวิชานั้น ๆ เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางใน การพิจารณาเลือกวิชาเรียนของโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ ต่อไป เพื่อให้การเรียนการสอน ภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องตามความมุ่งหมายของหลักสูตร